

tetlen antiimperialista harc valóságának talajából nő ki; fontosnak tartja azonban, hogy mindez ne kösse gúzsba az esztétikai kifejezőmódot, s ne gátolja meg polémikus, sem pedig esztétikailag ambíciózus művek alkotását. Kreatív filmművészetet akarunk teremteni, és ehhez kell alapul szolgálnia az iskolának. Atipikus az iskola rendkívüli rugalmassága is: nincsenek merev sémák az órarendet tekintve, és az adott kereteken belül

nagyon nagy a szabad választás lehetősége. Tiszteletben tartják a diákok egyéniségét, engedik, hogy azok képességeiket egyéni hajlamaik, esztétikai ízlésük és kritériumaik szerint bontakoztassák ki. Számomra ezért ez az iskola a világ legjelentősebb filmfőiskolája.

DOBOS ÉVA

Debütánsok

A holnap grúz filmes nemzedéke

A jó nevű és nagy múltú Tbiliszi Színházművészeti Főiskola kebelén belül tíz évvel ezelőtt jött létre a Filmművészeti Fakultás. Persze semmi sem születik a puszta talajon, minden előzmény nélkül. A megelőző évtizedek kiemelkedő grúz filmes egyéniségei (Nyikolaj Sengelaja, Mihail Csiaureli, majd később Tengiz Abuladze és Revaz Cseidze) a moszkvai Filmfőiskola, a VGIK hallgatói voltak. Egyéni látásmódjuk már a főiskolai évek alatt készült vizsgamunkákban is megmutatkozott, s később a Tbiliszi Stúdióban létrehozott filmjeikben még jobban körvonalazódott. Végül is itt, az Abuladze köré csoportosuló fiatal „stúdiósok” alkotói buzgalma forrta ki magát, s kért hivatalosan iskolaként teret; először mint filmes tanszék, majd később mint önálló fakultás.

A kezdeti szűk létszámú filmrendező oktatás 1979-ben kiegészült egy párhuzamos operatőri kurzussal, s napjainkban a filmfakultás keretein belül folyik képzés a forgatókönyvírói tagozaton, a filmkritikusi és el-

méleti tagozaton, sőt újabban animációs filmrendezői osztály is indult. A tanulmányi idő az egyes szakokon 5 év, melyből az utolsó évet a diplomamunka elkészítésére szánják. A rendezői és operatőri szakokon a hallgatók első évtől kezdődően félévenként gyakorlati produkcióval vizsgáznak mesterségből, ami kezdetben kisebb etűdöket jelent, a magasabb évfolyamokon pedig 10–20 perces dokumentum-jellegű, vagy fikciós munkákat, önállóan választott témából. A diplomafilm pedig (ha a stúdió támogatja) akár teljes hosszúságú játékfilm is lehet, de ez a lehetőség csupán a legtehetségesebb hallgatók számára adott.

Az oktatás kis csoportokban folyik (egy-egy mester mellett 2–3 ember!), tehát szinte személyre, alkotói egyéniségre szabottan. A leendő művészek már másodévtől kezdve sokat vannak kint a forgatásokon, s itt „élesben” tanulják, lesik el tanáraiktól a mesterség különböző fogásait. A mesterség-tanárok egyébként kivétel nélkül a szakma vezető alkotó művészei, a kortárs grúz filmművészet első számú emberei. A legutolsó két évfolyam rendező-tanára: Sengelaja és Gogoberidze, operatőri tagozaton pedig Paatasvili.

Az iskolában egyelőre szó sincs túlképzésről. Az eddig képzett 75 hallgató közül 74(!) a pályán dolgozik, s munkája van, csak legyén

kedve és megújuló tehetsége csinálni is. Igaz, a diplomás hallgatók értékrendje némileg különbözik a miénktől. A televízióban végzett munka nem számít „rangon alulinak”, aki a dokumentum-, vagy kisfilmek világában találja meg tehetsége kibontakoztatásának lehetőségét, nem érzi magát szerencsétlen embernek. A végzés utáni közeli években — igaz — csak kevesek számára röppen fel a nagyfilmkészítés madara, s az „inasévek” első- és másodasszisztensi szerepét a vezető rendezők mellett legtöbbször természetesen állapotnak tekintik.

A fiatal filmesek alkotó próbálkozásainak, kísérleteinek színtere a mi Balázs Béla Stúdióinkhoz hasonló „DEBÜT” nevű egyesülés a Grúzia Film kebelén belül és annak finanszírozásában. Itt javarészt rövidfilmek készülnek, melyeket már megmértetésként a nagyközönségnek is bemutatnak. Az itt elért sikerek alapján kap általában a „debütáns” jogot az egész estét betöltő film elkészítésére.

A rendező-hallgatók büszkén mesélik, hogy tudomásuk szerint náluk a főiskolán van az első, a nagyközönség számára nyitott, s rendszeresen működő Egyetemi Filmszínház, ahol csak a leendő főiskolás filmművészek (illetve volt hallgatók) vizsgamunkáikat vetítik minden pénteken.

Az esti programot az aznapi helyi újságok is közlik. A műsor 3–4 rövidfilmet foglal magába. A vetítés előtt egy, a kritikusi tagozaton tanuló hallgató vezeti be a filmet, s rövid interjúban megszólaltatja a közönség előtt a mű alkotóit. A bemutatókat vita, véleménycsere követi. A közönséggel való ilyen élő kapcsolat már az iskolás évek alatt bizonyára felbecsülhetetlen jelentőségű a fiatal művészek számára. A visszajelzés alapján leszűrt tanulságok, mint mondják, erősen befolyásolják a későbbi alkotói alapállást, hiszen ez is iskola, ahol tanulni lehet és kell is. Jó publicisztikai és propaganda-előkészítés után egy hónapban két alkalommal ezeket a filmeket vidéken is bemutatják (kulturházakban, alkalmasint falusi mozikban is).

A nyitást, a nyitottságot egyébként az is jelzi, hogy a jövő évtől a grúz filmiskolába való jelentkezés határait az eddigi köztársasági szintről össz-szövetségi szintre terjesztik ki.

DR. VINCZE LAJOS
